

Incidentbestrijdingsplan aardbevingen

Concept 0.5

Planning:

5 juni concept 0.1 besproken in multidisciplinair risicocarrousel
7 juni concept 0.2 gereed
18 juni concept 0.3 gereed
20 juni concept 0.3 besproken in Directiebestuur Crisisbeheersing
25 juni concept 0.4 besproken in ambtelijk overleg en bestuurlijke kerngroep Gaswinning
28 juni concept 0.5 bespreken in Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio
4 juli concept 0.6 presenteren in themacollege van de crisisacademie
5 juli informeren Veiligheidsbestuur

Incidentbestrijdingsplan aardbevingen

Inhoud

Hoofdstuk 1	Inleiding	3
Hoofdstuk 2	Scenario aardbeving	4
	2.1 Algemene beschrijving	4
	2.2 Kwetsbare groepen en objecten	5
	2.3 Kritische momenten	5
	2.4 Waarschijnlijkheidsbeoordeling	7
	2.5 Impactbeoordeling	7
	2.6 Aardbevingsrisico in het risicoprofiel van de regio	8
Hoofdstuk 3	Doelstelling	9
Hoofdstuk 4	Alarmeren en opschalen	10
	4.1 Melden en alarmeren	10
	4.2 Opschalen en coördinatie	10
Hoofdstuk 5	Hulpverlening ter plaatse (CoPI)	11
	5.1 Hulpverlening	11
	5.2 Verkenning	11
	5.3 Gebiedsbeheer	11
Hoofdstuk 6	Vitale infrastructuur (ROT)	12
	6.1 Vertegenwoordiging in het ROT	12
	6.2 Beeldvorming over effecten	12
Hoofdstuk 7	Crisiscommunicatie	13
	7.1 Doelen	13
	7.2 Rolverdeling en woordvoering in de media	13
Hoofdstuk 8	Maatschappelijke onrust	14
Hoofdstuk 9	Nafase: projectorganisatie	15
	9.1 Stuurgroep	15
	9.2 Projectgroep	15

1. Inleiding

Op vrijdag 25 januari 2013 werd een onderzoek van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gepresenteerd over de samenhang van aardschokken in de regio Groningen en de aardgaswinning in dat gebied. Reden voor het onderzoek was de aardbeving bij Huizinge in augustus 2012, die in meerdere opzichten afwijkend was van alle eerdere bevingen. Uit het onderzoek blijkt dat de gaswinning in het Groningen veld kan leiden tot aardbevingen die zwaarder zijn dan van 3.9 op de schaal van Richter. Volgens het SodM is de kans hierop 7% per jaar, met een maximale sterkte van 5 op de schaal van Richter. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe zwaar de aardbevingen precies kunnen worden. Dit plan is een voorbereiding op een beving met een kracht van 5 op de schaal van Richter.

Het incidentbestrijdingsplan aardbevingen is aanvullend op het Regionaal Crisisplan, waarin wordt beschreven hoe in de Veiligheidsregio Groningen de rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt vormgegeven. Het beschrijft hoe de betrokken organisaties zich in gezamenlijkheid voorbereiden op de hulpverlening na een zware aardbeving.

De reikwijdte van het plan wordt bepaald door het scenario zoals dat is beschreven in hoofdstuk 2. Natuurlijk kunnen onderdelen van het plan ook gebruikt worden voor lichtere aardbevingen. Vervolgens beschrijft het plan welke keuzes er worden gemaakt ten aanzien van het optreden van de samenwerkende hulpdiensten, hoe de alarmering en opschaling verloopt en welke coördinerende maatregelen op voorhand getroffen kunnen worden. Tenslotte volgt een beschrijving op hoofdlijnen van de maatregelen die de diverse samenwerkende organisaties willen nemen. Dit plan beschrijft niet de maatregelen die organisaties afzonderlijk nemen om hun eigen processen na een aardbeving goed uit te voeren. Iedere organisatie kan daarbij vertrouwen op de reguliere werkwijze. In sommige organisaties worden voor aardbevingen speciaal plannen ontwikkeld, mensen geoefend en materialen getest. Iedere organisatie kent daarin een eigen verantwoordelijkheid.

2. Scenario aardbeving

Als basis voor dit coördinatieplan hebben vertegenwoordigers van de hulpverleningsdiensten en de vitale infrastructuur gezamenlijk een scenario opgesteld dat wordt verwacht wanneer zich in de regio Groningen een beving voordoet met een kracht 5 op de schaal van Richter. Het scenario zal zich niet precies zo voordoen, maar helpt ons om een beeld te krijgen bij wat er zou kunnen gebeuren en waar we ons op moeten voorbereiden. Bij het opstellen van dit scenario kon niet worden gewacht op de resultaten van nog lopende onderzoeken die eind dit jaar worden verwacht. Als die resultaten significant afwijken van de aannames waarop het scenario is gebaseerd, moet het scenario opnieuw beschreven worden. Mogelijk heeft dat ook gevolgen voor de rest van het plan.

2.1. Algemene beschrijving

Het Groningse aardgas is ingesloten in microscopisch kleine ruimtes tussen de zandkorrels van een laag zandsteen. Boven het zandsteen zit een ondoordringbare zoutlaag, met daarboven kleisteen, kalksteen en lagen klei en zand. De winning van aardgas veroorzaakt een vermindering van de poriëndruk in de gasvoerende gesteentelaag. Daarbij wordt het gesteente langzaam samengedrukt (compactie) onder het gewicht van de bovenliggende lagen. De mate van compactie is afhankelijk van de drukdaling, samenstelling en de porositeit van het gesteente, dikte van de poreuze laag waarin het gas zich bevindt en de dikte van de lagen hierboven. Als gevolg van de bodemdalingen kunnen aardbevingen optreden. Deze ontstaan door het ongelijkmatig inklinken (differentiële compactie) van de gasvoerende gesteentelaag langs al bestaande gesteentebreuken.

Door een toename van de spanning in de gasvoerende gesteentelaag in de bodem van het Groningen Gasveld schiet gesteente los langs een bestaande breuk, met als gevolg een aardbeving. Het epicentrum van de beving ligt in dit scenario in een van de woonkernen van de gemeente Loppersum. De diepte van het hypocentrum is 3 km. De beving heeft een kracht van 5 op de schaal van Richter of VII op de Europese Macroseismische Schaal (EMS). Veel mensen zijn geschrokken en rennen naar buiten. Velen hebben moeite om zich staande te houden. Meubilair verschuift en topzwaar meubilair kan omvallen. Voorwerpen vallen van schappen, water spoelt over uit vaten, tanks en zwembaden. Gebouwen vertonen aanzienlijke tot zware schade, van scheuren in muren, dakpannen die wegglijden tot schoorstenen die afbreken en in een enkel geval (gedeeltelijke) instorting/bezwijken van constructies.

Als gevolg van de beving is een aantal oudere woningen ontzet maar ook gedeeltelijk ingestort. Ook zijn er enkele schoorstenen naar beneden gekomen. Gevreesd wordt dat er een onbekend aantal slachtoffers onder het puin ligt. Een verzorgingshuis heeft ook schade en een deel van de bewoners wordt uit voorzorg ontruimd. Bij het nabijgelegen tankstation zijn ondergrondse leidingen beschadigd en is in een deel van het getroffen gebied de stroom uitgevallen. Verder hebben zich aanrijdingen voorgedaan, waarbij onder andere sprake is van beknelling en (licht-) gewonden. Mogelijk is er ook schade aan dijken. Dit wordt door de waterschappen onderzocht, maar de uitslag

daarvan kan even op zich laten wachten. Naast schade, een aantal slachtoffers en uitval van diverse voorzieningen, is er vooral ook onrust ontstaan onder de bewoners van het getroffen gebied.

2.2. Kwetsbare groepen en objecten

De kwetsbare groepen zijn alle verminderd zelfredzame personen in het gebied (ouderen, zieken, kleine kinderen). Uiteraard hebben alle burgers in het getroffen gebied in meer- of mindere mate te maken met (de gevolgen van) de aardbeving maar deze worden niet als 'kwetsbaar' aangemerkt.

De aardbeving kan direct gevolgen hebben voor vitale infrastructuren, zoals het uitvallen van de elektriciteitsvoorziening, drinkwatervoorziening, gasvoorziening en ICT-voorzieningen. In geval van zogeheten 'domino-effecten' is mogelijk sprake van samenhang met onderstaande crisistypen. In dit scenario gaan we ervan uit dat zich meerdere of in ieder geval twee van de volgende incidenten zal voordoen:

- maatschappelijke onrust, eventueel verstoring van de openbare orde;
- uitval van telecommunicatie, verbindingen (C2000) en computers;
- schade aan dijken;
- verstoring energievoorziening;
- verstoring drinkwatervoorziening;
- verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering;
- verkeersincidenten (weg/spoor);
- incidenten met stationaire inrichtingen (bedrijven waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt) waarbij gestopt (moet) worden met het productieproces.

Het is mogelijk dat er schade is aan diverse soorten (buis)leidingen, met name bij de koppelpunten, gasontvangststations, etc. Ook kan het zijn dat een NAM-productielocatie tijdelijk moet worden stilgelegd.

2.3. Kritische momenten

Eerste kwartier: De feitelijke beving duurt maar kort (seconden). Mensen rennen naar buiten, er is een grote mate van ongerustheid en onzekerheid. Hier en daar blijken mensen gewond te zijn geraakt door spullen die omgevallen zijn en door vallend puin van een enkele schoorsteen die is afgebroken. Het eerste kwartier wordt gekenmerkt door geschrokken reacties van burgers, veel telefoontjes naar 112, 0900-8844, maar ook RTV-Noord, de gemeente, NAM, KNMI, etc. Mensen melden de beving, willen schade melden, hebben letsel of hebben last van uitval van diverse voorzieningen. Mensen bellen familieleden en vrienden om gerust te stellen of om te vragen hoe het gaat. Het telefoonverkeer komt daardoor onder druk te liggen en valt tijdelijk uit. Op twitter verschijnen uiteenlopende berichten. De hulpverlening komt op gang. Er zijn beschadigingen aan hoogspanningsmasten, dijken, bruggen en wegen, maar niet zo ernstig dat ze niet meer functioneren of gebruikt kunnen worden.

- Eerste uur:** Enige tijd na de beving bezwijken nog constructies van diverse gebouwen. Omdat het veilig leek, zijn mensen weer naar binnen gegaan en daardoor alsnog slachtoffer geworden van de beving. In een aantal woningen is sprake van gedeeltelijke instorting (bijvoorbeeld een buitenmuur die ontzet is geraakt en – alsnog – omgevallen). Daarbij zijn een aantal mensen gewond geraakt, waarvan er enkele door hulpverleners bevrijd moeten worden.
- Door een lek in een gasleiding vindt uitstroom plaats van aardgas. De ontruiming van de bewoners van het verzorgingshuis is gestart; de vraag is hoeveel tijd het gaat kosten voordat iedereen op een andere plek is ondergebracht. Verder zijn er veel vragen van bewoners over de veiligheid van hun woning. Er is angst onder de bevolking voor weer een beving en onrust over hoe de schade vergoed zal worden. Ondertussen neemt de mediadruk in het gebied enorm toe.
- Eerste 6 uur:** De gewonde slachtoffers zijn bevrijd en naar een ziekenhuis gebracht. De ontruiming van het verzorgingshuis is in volle gang. Voor andere (niet gewonde) slachtoffers wordt in eerste instantie een opvanglocatie ingericht buiten het getroffen gebied.
- De kapotte leiding bij het tankstation is nog niet hersteld, dit gaat nog enige tijd duren. Mogelijk beschadigde dijken zijn door het waterschap gecontroleerd. Hier en daar blijkt wel lichte schade te zijn ontstaan, maar dit levert geen gevaar op voor de korte termijn.
- Als gevolg van de stroomuitval, zijn elektrische deuren ontregeld, vallen alarmsystemen en andere regelapparatuur uit en kan geen gebruik worden gemaakt van pinautomaten.
- Eerste 12 uur:** Het lek in de gasleiding is inmiddels gedicht en de stroomvoorziening is hersteld. Voor mensen die niet terug kunnen (of willen) naar hun eigen woning, wordt naar andere opvang- of huisvestingsmogelijkheden gezocht.
- De media aandacht heeft zich verplaatst van beschrijvingen van de gebeurtenissen naar de (politieke) schuldvraag. Ook is er veel aandacht voor de ongerustheid van de bevolking en er worden mensen geïnterviewd die boos zijn op de NAM, het lokale bestuur en de regering.
- Herstelfase:** De beving zelf is van korte duur, maar het herstel van de (vitale) infrastructuur en dergelijke duurt lang. Het vertrouwen van de bevolking in de veiligheid van het gebied en met name de eigen directe leefomgeving is ernstig aangetast. Het herwinnen van het vertrouwen zal veel tijd en energie vergen.

2.4. Waarschijnlijkheidsbeoordeling

Voor de waarschijnlijkheidsbeoordeling is gebruik gemaakt van de methodiek in de handreiking regionaal risicoprofiel. De kans op een aardbeving zoals beschreven in het scenario wordt op dit moment nog onderzocht door verschillende wetenschappers, maar voorlopig wordt aangenomen dat de kans op een beving met een kracht > 3,9 op de schaal van Richter en een maximum sterkte van 5 op schaal van Richter (VII op de EMS-schaal) 7% per jaar is. Hiermee scoort de waarschijnlijkheid een D ('waarschijnlijk') op een schaal die loopt van A naar E.

2.5. Impactbeoordeling

Ook bij de beoordeling van de impact van een aardbeving zoals beschreven in het scenario is gebruik gemaakt van de handreiking regionaal risicoprofiel. Er worden tien criteria onderscheiden en voor elk van de tien criteria geldt dat de impact meetbaar wordt gemaakt op basis van een indeling naar vijf in zwaarte oplopende klassen A tot en met E. Volgens deze methodiek kent het beschreven scenario de volgende impact:

<i> criterium</i>	<i> Score</i>
Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
Doden	B
Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
Kosten	C
Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
Verstoring van het dagelijks leven	C
Aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B
Sociaal psychologische impact	E
Aantasting van cultureel erfgoed	A

2.6. Aardbevingsrisico in het risicoprofiel van de regio

Nu de waarschijnlijkheid en de impact van aardbevingen in de regio Groningen anders beoordeeld moet worden, is het regionaal risicoprofiel op dit punt aangepast. In het onderstaande risicodiagram wordt aangegeven welke plek het aardbevingsrisico nu inneemt ten opzichte van andere risico's in de regio.

<i>Aangepast risicoprofiel van de Veiligheidsregio Groningen</i>					
	<i>Zeer onwaarschijnlijk</i>	<i>Onwaarschijnlijk</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Waarschijnlijk</i>	<i>Zeer Waarschijnlijk</i>
<i>Catas-trofaal</i>	Overstroming vanuit zee	Ongeval met brandbare/explosieve stof		Ziektegolf	
<i>Zeer ernstig</i>	Ongeval met een giftige stof	Brand	Extreem weer Ongeval op water	Aardbeving	
<i>Ernstig</i>			Uitval drinkwater		
<i>Aanzienlijk</i>				Overstroming boezem Paniek in menigte Verstoring drinkwater	
<i>Beperkt</i>					Verstoring openbare orde Verstoring energie

3. Doelstelling

In het gewijzigde regionale risicoprofiel is de waarschijnlijkheid van een aardbeving ingeschat als 'waarschijnlijk' en de impact als 'zeer ernstig'. De kans op een aardbeving is door de hulpdiensten niet te beïnvloeden en daarom richt het optreden zich op het beperken van de impact. Naast de acute hulpverlening moet vooral aandacht worden besteed aan het beperken van de sociaal psychologische impact, omdat deze hoog wordt ingeschat en de inzet bij een aardbeving zo bijzonder maakt. Ten aanzien van de inzet na een aardbeving vijf doelen gesteld. Deze doelen zijn:

- Zo snel en effectief mogelijk hulp verlenen in het getroffen gebied;
- Zo snel en compleet mogelijk inventariseren hoe het gesteld is met de vitale infrastructuur;
- Open en actieve communicatie met betrokkenen in het gebied;
- Omgaan met de te verwachten onrust;
- Inrichten van een projectorganisatie voor de herstelfase.

In de volgende hoofdstukken wordt beschreven hoe deze doelen bereikt worden en wie welke taken uitvoert. In dit plan worden alleen de taken beschreven die specifiek zijn voor het in het vorige hoofdstuk beschreven 'aardbevingsscenario'. Voor vele taken zijn immers al aparte plannen gemaakt, zoals bijvoorbeeld voor een langdurige uitval van stroom en voor de distributie van nooddrinkwater.

De reguliere taakverdeling en de uitvoering daarvan wordt in dit plan niet beschreven, maar is natuurlijk onverminderd van toepassing. Ook wordt in dit plan alleen beschreven hoe verschillende organisaties multidisciplinair samenwerken en taken op elkaar afstemmen. De monodisciplinaire werkwijzen zijn een verantwoordelijkheid van de betrokken organisatie.

Omdat iedere inzet begint met een melding en een alarmering, gaat het volgende hoofdstuk over dit onderwerp.

4. Alarmeren en opschalen

4.1. Melden en alarmeren

Voor het melden en alarmeren met betrekking tot aardbevingen is een apart protocol opgesteld, waarbij de samenwerking is gezocht met de Meldkamer Noord-Nederland, het KNMI en de NAM. Iedere aardbeving in het gebied van het Groninger gasveld met een kracht groter of gelijk aan 2 op de schaal van Richter wordt door het KNMI via een geautomatiseerd sms-bericht gemeld aan de Veiligheidsregio en de NAM. De NAM informeert de Meldkamer Noord-Nederland. De Meldkamer Noord-Nederland voorziet de NAM van telefoonnummers, waarmee zij de betrokken bestuurders informeert.¹

Als een aardbeving goed voelbaar is, is dat direct merkbaar op de sociale media en komen bij de meldkamer via het alarmnummer 112 en via het servicenummer van de politie 0900-8844 meldingen van burgers binnen. Als er via sociale media meldingen worden gedaan over een aardbeving zonder dat er een melding is van het KNMI, dan neemt de NAM contact op met het KNMI om navraag te doen. Het monitoren van de sociale media wordt gedaan door de Veiligheidsregio in samenwerking met de Meldkamer Noord-Nederland en de politie.

4.2. Opschalen van de coördinatie

In het scenario zoals beschreven in dit plan, schaalde de calamiteitencoördinator in de meldkamer op naar GRIP 2. Er is sprake van meerdere gewonden, aanzienlijke schade en/of uitvallen van vitale nutsvoorzieningen. Het Regionaal Operationeel Team (ROT) en het Commando Plaats Incident (CoPI) worden gealarmeerd. Het CoPI coördineert de operationele inzet ter plaatse en brengt de situatie in het getroffen gebied in beeld. Het ROT inventariseert welke vitale infrastructuur is uitgevallen of niet meer bruikbaar is en coördineert de crisiscommunicatie rond de hulpverlening.

De aardbeving is zo zwaar, dat hij in meerdere Groninger gemeenten gevoeld wordt en er in meerdere gemeenten effecten te verwachten zijn. Daarom schaalde de Operationeel Leider binnen een uur op naar GRIP 4. Doordat er enige tijd verstrijkt voordat er verder opgeschaald wordt, is het ROT in staat om in overleg met het CoPI een eerste inschatting van het incident te maken voor het Regionaal Beleidsteam (RBT). Het RBT neemt de beleidsbeslissingen en geeft betekenis aan het incident, waarbij vooral aandacht wordt besteed aan de sociaal psychologische impact.

Dit plan beschrijft de opschaling behorend bij het scenario van een aardbeving kracht 5 op de schaal van Richter. Maar ook bij een minder zware aardbeving kan worden opgeschaald naar GRIP 1 of 2. Als uit diverse meldingen blijkt dat er grote onrust is in het getroffen gebied, dat er slachtoffers zijn of schade, of dat er een vitale nutsvoorziening uitvalt, kan de calamiteitencoördinator besluiten om op te schalen. Naast de reguliere opschalingsredenen van het coördineren van de operationele inzet ter plaatse is er een extra opschalingsreden, namelijk het verkennen van de situatie ter plaatse door een commando plaats incident (CoPI). Vanwege de te verwachten onrust en de gevoeligheid van het

---

¹ In een voetnoot verwijzen naar het bewuste protocol/protocol opnemen in bijlage.

onderwerp aardbevingen kan de calamiteitencoördinator ook besluiten om direct op te schalen naar GRIP 2.

5. Hulpverlening ter plaatse (CoPI)

5.1. Hulpverlening

De daadwerkelijke hulpverlening in het gebied bestaat uit het redden van slachtoffers, eventueel bergen van overledenen, blussen van branden, stutten van gebouwen, herstellen van de openbare orde, afdichten van gesprongen leidingen enzovoort. Voor de coördinatie over het uitvoeren van deze taken wordt een Commando Plaats Incident (CoPI) ingericht, zoals beschreven in het Regionaal Crisisplan. Het CoPI richt zich daarbij op het zwaarst getroffen gebied van ongeveer 4 vierkante kilometer. Eventueel kan het nodig zijn om een tweede CoPI in te richten, als het gebied te groot wordt voor één CoPI.

Vanwege de te verwachten onrust in het getroffen gebied is het goed om als overheid duidelijk zichtbaar op te treden. De opstelplaats van de commandocontainer moet goed bereikbaar zijn en dicht genoeg bij het incident. Aangezien het inzetgebied groot is moet de plek herkenbaar en zichtbaar zijn voor hulpverleningsdiensten maar ook voor burgers. Naast de hulpverleningstaken richt het CoPI zich specifiek op:

- Verkenning van de situatie ter plaatse
- Gebiedsbeheer

5.2. Verkenning

Het CoPI zorgt voor de “ogen en oren” in het veld en is in dat opzicht van groot belang voor de beeldvorming in andere crisisteams. Met het Regionaal Operationeel Team (ROT) worden afspraken gemaakt over de reikwijdte van het CoPI-gebied. Binnen deze grenzen zorgt het CoPI voor waarnemingen die een beeld opleveren van:

- Aard en omvang van het gebied: aantal woningen, kwetsbare en/of bijzondere objecten, bedrijven, scholen, etc.
- Hoeveel slachtoffers zijn er, wat zijn de verwondingen
- Hoeveel schade is er en waar bestaat die uit
- Is er sprake van uitval van nutsvoorzieningen
- Is er sprake van onrust onder de bevolking

5.3. Gebiedsbeheer

Om een toestroom van ramptoeristen te voorkomen, wordt het getroffen gebied afgezet. Er wordt niet op voorhand ontruimd, maar er vindt controle plaats op wie het gebied in en uitgaan. Aan het Regionaal Beleidsteam (RBT) wordt een voorstel voorgelegd over het toegangsregime in het getroffen gebied. Hiervoor is een noodverordening noodzakelijk. De veiligheid van gebouwen wordt gecontroleerd door deskundigen die in overleg met de gemeente worden ingezet. Eventueel moeten

gebouwen tijdelijk worden gestut. Via de NAM en het gemeentelijk bouw- en woningtoezicht is kennis en expertise daarover beschikbaar. Voor mensen die voorlopig niet terug kunnen of durven keren naar hun huizen wordt opvang geregeld.

6. Vitale infrastructuur (ROT)

Om het gebied weer leefbaar te maken is het noodzakelijk dat de vitale infrastructuur in het gebied zo snel mogelijk weer wordt hersteld en veilig te gebruiken is. Het Regionaal Operationeel Team (ROT) inventariseert welke voorzieningen zijn uitgevallen of hersteld moeten worden en hoe lang dat gaat duren. Maatregelen van verschillende organisaties worden op elkaar afgestemd.

6.1. Vertegenwoordiging in het ROT

Bijzonder aan een incident met een aardbeving is dat meerdere vitale voorzieningen kunnen uitvallen en dat de uitval effect heeft op de continuïteit van andere voorzieningen. Een gesprongen waterleiding kan effect hebben op de conditie van een waterkering. Uitval van elektriciteit heeft gevolgen voor de telecommunicatie in dat gebied. Slecht begaanbare wegen zijn van invloed op de duur van het herstel van voorzieningen.

Vanwege deze verwachte domino effecten wordt door het ROT een groter aantal vertegenwoordigers van de vitale infrastructuur gealarmeerd dan normaal, om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de effecten van de aardbeving. Een indicatief overzicht van de betrokken organisaties is hieronder weergegeven. Bereikbaarheidsgegevens zijn bekend bij de meldkamer.

Inventariseren uitval van:	Uitnodigen vertegenwoordiger van:
Dijken, gemalen, zuiveringsinstallaties	Waterschappen (standaard in ROT)
Wegen, vaarwegen, kunstwerken	Provincie, Rijkswaterstaat, Prorail
Waterleidingen, installaties	Waterbedrijf Groningen
Elektriciteitsleidingen, installaties	Tennet, Enexis
Gasleidingen, olieleidingen, installaties	Gasunie, NAM, Enexis
Telecommunicatie	Agentschap telecom
Gebouwen	Bouwkundig expertisebureau

6.2. Beeldvorming over effecten

Op basis van de inventarisatie schetst het ROT een beeld van de effecten van de aardbeving. Naast het beeld van het CoPI bestaat dit beeld uit:

- Aard en omvang van de uitval van vitale infrastructuur. De omvang kan ondersteund worden door een klachtenplot afkomstig van de meldkamer
- Het effect van de uitval
- De verwachte tijdsduur
- Mogelijke noodmaatregelen en tijdelijke oplossingen

Op basis van de beeldvorming worden in het ROT prioriteiten gesteld voor de aanpak en wordt verder de reguliere werkwijze van het ROT gevolgd.

7. Crisiscommunicatie

7.1. Doelen

Een aardbeving is voor alle betrokkenen een gebeurtenis die materiele en immateriële schade tot gevolg kan hebben en onzekerheid met zich mee brengt. Het is dus zaak getroffen en andere betrokkenen op de hoogte te houden over de aard en omvang van de aardbeving, de maatregelen die getroffen worden en welke handelingsperspectieven burgers hebben. Concreet richt de crisiscommunicatie zich daarom op de volgende doelen:

- Informeren (eventueel via voorbereide berichten)
  - Wat is er gebeurd?
  - Welke maatregelen zijn/worden genomen?
  - Waar kunt u terecht voor meer informatie?
- Schade beperken/handelingsperspectieven
  - Wat dreigt er?
  - Wat kunt u doen (eventueel per doelgroep/locatie)?
- Betekenisgeven
  - Verwoorden van de sfeer
  - Duiden van de situatie
- Omgevingsanalyse
  - Berichtgeving in de media
  - Berichten op sociale media (vooral via Twitter)
  - Publieksvragen en –reacties

7.2. Rolverdeling en woordvoering in de media

Na de opschaling in GRIP wordt de crisiscommunicatie vanuit de taakorganisatie Communicatie gecoördineerd. Betrokken partners (vertegenwoordigd in het ROT) houden hun eigen rol en verantwoordelijkheden in de communicatie, maar stemmen zo veel mogelijk af en sluiten daar waar mogelijk aan bij de uitingen van de veiligheidsregio. Belangrijke middelen zijn hierbij de website van de veiligheidsregio, het twitteraccount van de veiligheidsregio, het publieksinformatienummer en de persoonlijke voorlichting in de opvanglocatie. Het KNMI geeft een indicatie van de zwaarte van de beving, de NAM richt zich in de berichtgeving vooral op de oorzaken van de beving en de afhandeling van de schades. Verder worden de reguliere werkwijze en de reguliere middelen gebruikt.

In de fase direct na de aardbeving, wordt de eerste woordvoering en communicatie opgepakt door de dienstdoende voorlichters van brandweer en politie. In die fase zal het vooral gaan om het geven van informatie en handelingsperspectieven aan de getroffen en. Na opschaling naar GRIP 4 organiseert het RBT op gezette tijden persconferenties, waar in ieder geval de voorzitter van de Veiligheidsregio een stand van zaken geeft. De burgemeesters van de getroffen gemeenten pakken hun rol als burgervader/-moeder op in hun eigen omgeving, waarbij ze ook het podium van de media

kunnen gebruiken. Zij krijgen hierbij zoveel mogelijk ondersteuning van de taakorganisatie communicatie. De begeleiding van de media ter plaatse wordt eveneens georganiseerd door de taakorganisatie Communicatie.

8. Maatschappelijke onrust

De hulpverlening ter plaatse, het inventariseren van de uitval van vitale infrastructuur en een open en actieve crisiscommunicatie zijn maatregelen die van invloed zijn op de te verwachten maatschappelijke onrust. Maar het thema aardbevingen ligt gevoelig. Niet alleen in het gebied waar aardgas wordt gewonnen, maar ook in de rest van de provincie en in heel Nederland.

Onrust wordt gekenmerkt door twee emoties, namelijk angst en woede. Angst kan voortkomen uit onzekerheid wanneer een volgende beving komt, hoe erg die zal zijn en of we de volgende keer zelf erdoor worden getroffen. Woede kan gevoed worden door onmacht over genomen beslissingen die economische belangen in Nederland laten prevaleren boven veiligheid van het gebied waar aardgas wordt gewonnen. Beide emoties kunnen ervoor zorgen dat de maatschappelijke onrust in het gebied toeneemt.

De samenwerkende hulpdiensten moeten zich voorbereiden op deze onrust en maatregelen treffen om hiermee om te gaan. De maatregelen genoemd in de vorige drie hoofdstukken zijn daar voorbeelden van. Daarnaast moet de stuurgroep van de projectorganisatie nafase (zie volgende hoofdstuk) overleggen met andere partijen die betrokken zijn bij het omgaan met maatschappelijke onrust. Het Ministerie van Economische Zaken, de NAM en de provincie Groningen hebben daarbij ieder hun eigen rol. De rijksheer van het Ministerie van Economische Zaken wordt uitgenodigd in het RBT.

De rol van de Veiligheidsregio beperkt zich tot de fase waarin hulpverlening plaatsvindt. Maatschappelijke onrust die niet direct gerelateerd is met de hulpverlening of het incident zelf is een probleem dat niet door de Veiligheidsregio kan worden opgelost.

9. Nafase: projectorganisatie

Na een eerste snelle opschaling volgt voor alle betrokkenen een langdurig herstel. Om deze zogenaamde 'nafase' te begeleiden, wordt een projectorganisatie ingericht die de coördinerende rol van de crisisorganisatie overneemt op het moment van afschalen. In het 'regionaal draaiboek Nafase' staat beschreven hoe een dergelijke projectorganisatie gestalte krijgt.

9.1. Stuurgroep

Vanwege de reeds opgedane kennis en expertise fungeert de bestuurlijke kerngroep Gaswinning als stuurgroep van de projectorganisatie. Hierbij worden 'mutaties op maat' toegepast: burgemeesters die betrokken zijn bij de aardbeving maar die niet in de kerngroep zitten, hebben logischerwijs eveneens zitting in de stuurgroep.

9.2. Projectgroep

De algemeen commandant bevolkingszorg wordt in eerste aanleg aangewezen als projectleider. Een definitieve projectleider wordt aangewezen in overleg met de coördinerend gemeentesecretaris van de gemeentelijke kolom Groningen. De projectgroep heeft vier functies zoals genoemd in het 'regionaal draaiboek Nafase':

- Informatie en advies (frontoffice);
- Coördineren van het herstel (backoffice);
- Faciliteren onderzoek;
- Communiceren.

Deze taken worden gecombineerd met de taken van het Regionaal Informatiepunt Gaswinning. In de projectgroep zijn de NAM en het ministerie van Economische Zaken vertegenwoordigd. Afhankelijk van het incident zijn ook andere partijen, bijvoorbeeld uit de vitale infrastructuur vertegenwoordigd.